

NERINGOS SAVIVALDYBĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2023-2025 METŲ VEIKSMŲ PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Neringos savivaldybės korupcijos prevencijos 2023–2025 metų programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (toliau – KPI), 2022-2033 metų nacionaline darbotvarka korupcijos prevencijos klausimais, patvirtinta Lietuvos Seimo 2022-06-28 nutarimu Nr. XIV-1178 „Dėl 2022-2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais patvirtinimo“, Korupcijos prevencijos veiksmų planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2021 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 2-283 bei STT parengto Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovo nuostatomis, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vietos savivaldos ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymų nuostatas.

2. Veiksmų planas skirtas korupcijos prevencijai Neringos savivaldybėje (toliau – Savivaldybė) ir jos valdomose įmonėse¹ ir įstaigose, kurių savininkė (valdytoja) ji yra, užtikrinti.

3. Veiksmų planu siekiama šalinti prielaidas korupcijai atsirasti ir plisti, paskatinti visuomenę aktyviai reikšti nepakantumą korupcijai, teikti paramą numatytoms korupcijos prevencijos priemonėms įgyvendinti, vykdyti glaudų Savivaldybės bendradarbiavimą su vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, kitais asmenimis, ginant prigimtines ir kitas bendras žmogaus teises ir laisves.

4. Veiksmų planas grindžiamas korupcijai atsparios aplinkos kūrimu, t. y. bendruomenės ir Savivaldybės institucijų, įmonių ir įstaigų darbuotojų antikorupciniu švietimu ir mokymu, siekiant kompleksiskai šalinti šio neigiamo socialinio reiškinių priežastis ir sąlygas.

5. Korupcijos prevencija įgyvendinama vadovaujantis šiais principais:

5.1. teisėtumo – korupcijos prevencijos priemonės įgyvendinamos laikantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimų ir užtikrinant pagrindinių asmens teisių ir laisvių apsaugą;

5.2. visuotinio privalomumo – korupcijos prevencijos subjektais gali būti visi asmenys;

5.3. sąveikos – korupcijos prevencijos priemonių veiksmingumas užtikrinamas derinant visų korupcijos prevencijos subjektų veiksmus, keičiantis subjektams reikalinga informacija ir teikiant vienas kitam kitokią pagalbą;

5.4. pastovumo – korupcijos prevencijos priemonių veiksmingumo užtikrinimas nuolat tikrinant ir peržiūrint korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo rezultatus bei teikiant pasiūlymus dėl atitinkamų priemonių veiksmingumo didinimo institucijai, kuri pagal savo kompetenciją įgaliota įgyvendinti tokius pasiūlymus.

6. Veiksmų planas parengtas 3 (trejų) metų laikotarpiui ir jį tvirtina Savivaldybės taryba.

7. Veiksmų plane vartojamos sąvokos atitinka teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

¹ Savivaldybės valdoma įmonė – savivaldybės įmonė, veikianti pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, taip pat akcinė bendrovė ir uždaroji akcinė bendrovė, kurių vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime

II SKYRIUS

APLINKOS IR ANTIKORUPCINĖS VEIKLOS ANALIZĖ

8. Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programoje korupcija nurodoma kaip viena iš nacionalinių grėsmių valstybei ir kaip vienas iš pavojingiausių socialinių reiškinių, keliantis grėsmę žmogaus teisėms, demokratijai ir teisinei valstybei, iškreipiantis socialinį teisingumą, sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas, mažinantis ekonomikos augimą, keliantis pavojų valstybės valdymui, valstybės ir savivaldybių įstaigų stabilumui ir visuomenės moralei. Korupcija sietina su biurokratija ir per dideliu reglamentavimo mastu, sprendimų diskrecijos ir atskaitingumo pusiausvyros nebuvimu.

9. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos inicijuotas tyrimas „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2022/2023“ (tyrimą atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“) atskleidė, kad korupcija Lietuvoje vis dar suvokiama kaip rimta problema. Korupciją kaip rimtą problemą nurodė 34 proc. gyventojų, 24 proc. įmonių vadovų, 32 proc. valstybės tarnautojų.

10. Tarp Lietuvos gyventojams aktualių problemų korupcija užima 4 vietą (iš 18) po mažų atlyginimų, kylančių kainų ir sveikatos apsaugos problemų. Įmonių vadovai korupciją kaip labai rimtą problemą paminėjo 7-oje vietoje, valstybės tarnautojai – 5-oje vietoje po sveikatos apsaugos problemų, mažų atlyginimų, didelių kainų, alkoholizmo ir nusikalstamumo. Įmonių vadovai ir tarnautojai korupcijos problemą šiuo metu vertina gana vienodai.

11. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ atliktame tyrime vertinant institucijų (sričių) korumpuotumo lygį matoma, jog, gyventojų nuomone 2022 m. labiausiai korumpuotos institucijos: gydymo įstaigos (52 proc.), teismai (33 proc.), Lietuvos Respublikos Seimas (31 proc.), savivaldybės (24 proc.), partijos (16 proc.), vyriausybė, prokuratūra ir policija (11 proc.). Įmonių atstovų nuomone, kaip labiausiai korumpuotos vertintinos šios institucijos: gydymo įstaigos (36 proc.), teismai (27 proc.), savivaldybės (25 proc.). Valstybės tarnautojų nuomone – sveikatos apsaugos institucijos (53 proc.), savivaldybės (40 proc.), Seimas (32 proc.) ir teismai (28 proc.). Visos trys tikslinės grupės kaip labiausiai korumpuotas institucijas įvardijo tas pačias institucijas: gydymo įstaigos, teismai, Seimas ir savivaldybės.

12. Kaip labiausiai paplitusius korupcinius reiškinius gyventojai nurodė naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeniniais tikslais – 32 %, kai asmuo gydytojui atsidėkoja pinigais po sėkmingai atliktos operacijos – 30 %, kai per pažintis yra įsidarbinama į valstybės instituciją – 25 %. Labai dažnai buvo minimos tokios korupcijos formos kaip nepotizmas, politinių partijų narių protegavimas. Šios situacijos buvo dažniausiai minimos ir ankstesniais metais.

13. Dauguma gyventojų (63 %) mano, kad kyšis padeda spręsti problemas. Ši dalis nuo 2007 m. sumažėjo (buvo 85 %). 18 % gyventojų duotų kyšį, kad išspręstų savo problemas, dar 39 % pažymėjo, kad tai priklauso nuo aplinkybių. Patiems respondentams per 12 mėnesių kyšį siūlė 2 % atvejų. Sutinka, kad kyšis padeda spręsti problemas, 34 % įmonių vadovų (tai mažiau nei 2021 m. – 41 %). Duotų kyšį 6 % įmonių vadovų, dar 22 % tą darytų priklausomai nuo aplinkybių. 15 % valstybės tarnautojų nurodė, kad kyšis padeda spręsti problemas (2021 m. 21 %).

14. Per 12 mėnesių kyšį yra davę 10 % gyventojų, o per 5 metus – 20 % (tai žemiausias rezultatas nuo 2007 metų). Per 12 mėnesių kyšį yra davę 5 % įmonių atstovų, o per 5 metus – 11 % (tai maždaug tiek pat, kaip 2021 m.). 1 % valstybės tarnautojų nurodė, kad per 12 mėn. jiems yra tekę duoti kyšį, tai maždaug tiek pat, kaip prieš metus (2021 m. – 2 %, 2020 m. – 1 %, 2019 m. – 2 %, 2018 m. – 4 %, 2016 m. – 6 %). Per 5 metus davė kyšį – 8 % (2021 m. – 11 %, 2020 m. – 9 %, 2019 m. – 9 %, 2018 m. – 12 %, 2016 m. – 19 %).

15. Aptariamų tyrimų rezultatai atskleidė, kad 58 % gyventojų žino, kur kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį (tai didžiausia rodiklio reikšmė nuo 2007 m.). Dažniausiai būtų kreipiamasi į STT (61 % nuo žinančių). 76 % įmonių vadovų žino, kur kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį (tai didžiausia rodiklio reikšmė nuo 2007 m.). Dažniausiai buvo nurodoma STT (73 %). Dar daugiau žino, kur reikėtų kreiptis, valstybės tarnautojai – 84 %.

16. Dauguma apklaustųjų žino ar yra girdėję apie STT: gyventojai 84 %, įmonių vadovai 92 %, valstybės tarnautojai 98 %. Dauguma pasitiki STT: gyventojai 50 % (nepasitiki 17 %), įmonių vadovai 58 % (nepasitiki 14 %), valstybės tarnautojai 78 % (nepasitiki 9 %).

17. Svarbiausiu informacijos šaltiniu apie korupcijos procesus gyventojams išlieka televizija (49 %), palaipsniui didėja internetinės žiniasklaidos svarba (28 %). Įmonių vadovams pirmoje vietoje yra internetinė žiniasklaida – 51 % (didžiausia rodiklio reikšmė nuo 2007 m.), o televizija antroje – 32 %. Valstybės tarnautojams televizijos ir internetinės žiniasklaidos vaidmuo yra apylygis – 33 % ir 31 %.

18. 42 % gyventojų nuomone sprendimų priėmimas Lietuvoje yra uždaras (2021 m. – 41 %, 2020 m. – 43 %, 2019 m. – 34 %) ir 11 % – atviras, įmonių vadovų vertinimai – 34 % nuomone sprendimų priėmimas yra uždaras (10 % atviras). Kiek geriau sprendimų priėmimo procesą įvertino valstybės tarnautojai, jų manymu sprendimų priėmimas yra atviras – 20 %, ir 25 % teigia, kad uždaras.

19. Viešosios įstaigos „Transparency International“ Lietuvos skyrius 2022 metais atliko tyrimą dėl Savivaldybės svetainėje pateikiamos informacijos apie Savivaldybės tarybos veiklos, antikorupcijos politikos skaidrumą; biudžeto ir jo vykdymo bei viešųjų pirkimų skaidrumą; gyventojų įtraukimą į viešųjų sprendimų priėmimą. Tyrimo rezultatai parodo, kad Savivaldybės svetainėje surinkti 32 taškai iš galimų 36 taškų.

20. STT atliktos korupcijos rizikos analizės Savivaldybės veiklos srityse: 2021 m. birželio 2 d. dėl kultūros ir meno projektų finansavimo savivaldybės biudžeto lėšomis; 2022 m. vasario 21 d. dėl Savivaldybės būsto ir socialinio būsto įsigijimo, būsto naudojimo, taip pat naudojimo kontrolės. Pažymėtina, kad 2021 m. birželio 2 d.² ir 2022 m. vasario 21 d. korupcijos rizikos analizių išvadose pateikti pasiūlymai yra įgyvendinti.

21. Neringos savivaldybės korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programa (toliau – Programa) patvirtinta 2020 m. balandžio 9 d. Neringos savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-54 „Dėl Neringos savivaldybės korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programos patvirtinimo“. Programoje nustatytos strateginės kryptis: korupcijos prevencija ir antikorupcinis švietimas. Programos įgyvendinimui buvo patvirtintas priemonių planas, kuriame numatytos korupcijos prevencinės priemonės, skirtos išvengti socialinių, ekonominių, grėsmių, ginti visuotinai pripažįstamas žmogaus teises, laisves bei viešąjį interesą, ir priemonės, skirtos gerinti antikorupcinį Savivaldybės institucijų, įmonių ir įstaigų darbuotojų, valstybės tarnautojų ir visos Neringos bendruomenės švietimą. Buvo išskirti 3 tikslai, jiems pasiekti nustatyta 10 uždavinių, o jų įgyvendinimui numatyta 16 priemonių. Informacija apie Programos priemonių įgyvendinimą pateikta interneto tinklalapyje <https://neringa.lt/savivaldybe/korupcijos-prevencija/korupcijos-prevencijos-programos>

22. Užtikrinant gyventojams, visuomenei ir verslui kokybiškų paslaugų teikimą visa aktuali informacija apie savivaldybės teritorijoje teikiamas administracines ir viešąsias paslaugas, jų aprašymai bei teikimo tvarka 2022 metais patalpinta atnaujintoje Savivaldybės svetainėje.

23. Savivaldybės administracijos Centralizuota vidaus audito tarnyba 2020 m. gruodžio 29 d. pateikė ataskaitą „Korupcijos rizikos valdymo vertinimas Neringos savivaldybėje“. Vidaus audito atlikimo metu pateiktos rekomendacijos, kaip užtikrinti korupcijos rizikos valdymą įgyvendinant korupcijos prevencijos priemones Savivaldybės institucijose ir Savivaldybės kontroliuojamose institucijose, įmonėse ir įstaigose. Su korupcijos rizikos valdymo vertinimu galima susipažinti Savivaldybės interneto tinklalapyje <https://neringa.lt/savivaldybe/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-valdymo-vertinimas/258>.

24. Iš dalies parengti ir paskelbti Savivaldybės įmonių ir įstaigų etikos kodeksai. 2022-07-29 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. V13-467 patvirtintos Antikorupcinio elgesio taisyklės Neringos savivaldybės administracijoje.

25. Organizuoti mokymai bei kiti renginiai, skirti antikorupciniam švietimui vykdyti, kviečiant vietos bendruomenių atstovus. Pažymėtina, kad Tarptautinei antikorupcijos dienai –

² <https://www.stt.lt/data/public/uploads/2023/01/stebesenos-priedas-savivaldybiu-kulturos-projektai.pdf>

gruodžio 9-ajai paminėti kiekvienais metais buvo organizuojami renginiai, kuriuos organizavo Antikorupcijos komisija.

26. Antikorupcinis švietimas yra įtrauktas į švietimo įstaigų ugdymo planus, siekiant ugdyti mokinių antikorupcinį požiūrį.

27. Rengiant naują 2023–2025 Savivaldybės korupcijos prevencijos veiksmų planą korupcijos prevencijos priemonės orientuotos į su korupcija susijusių problemų sprendimą, skirtos korupcijos sąlygoms ir rizikoms mažinti ir šalinti.

28. Įvertinus Programoje ir jos įgyvendinimo priemonių plane numatytas priemones ir pasiektus rezultatus, matyti, kad didžioji dalis priemonių buvo įvykdytos ir prisidėjo prie siekiamų tikslų įgyvendinimo. Dalis priemonių vis dar yra aktualios, todėl bus tęsiamos, siekiant stiprinti korupcijai atsparią aplinką Savivaldybės administracijoje, Savivaldybei pavaldžiose įmonėse ir įstaigose bei didinti antikorupcinį sąmoningumą, taip pat šalinti galimus korupcijos rizikos veiksnius.

III SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

29. Veiksmų plano tikslas – užtikrinti, kryptingą ir nuoseklią korupcijos prevencijos ir jos kontrolės sistemos Savivaldybės administracijoje bei Savivaldybei pavaldžiose įmonėse ir įstaigose funkcionavimą, gerinant esamas ir diegiant naujas (inovatyvias) korupcijos prevencijos priemones, siekiant didinti Savivaldybės ir jos pavaldžių įmonių, įstaigų veiklos viešumą ir atvirumą visuomenei, vykdomų procedūrų skaidrumą ir joje dirbančių asmenų atsparumą korupcijai.

30. Veiksmų plano uždaviniai:

30.1. užtikrinti korupcijos rizikų, nustatymą ir valdymą bei viešųjų interesų konfliktų valdymą;

30.2. siekti didesnio viešojo sektoriaus valdymo efektyvumo, sprendimų ir procedūrų skaidrumo, viešumo ir atskaitingumo visuomenei;

30.3. gerinti administracinių ir viešųjų paslaugų teikimo, sprendimų priėmimo, administravimo kokybę, viešumą ir atskaitingumą visuomenei;

30.4. didinti Savivaldybės darbuotojų ir jai pavaldžių įmonių, įstaigų darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą.

31. Veiksmų plano įgyvendinimas vertinamas taip, kaip nustatyta veiksmų plano priede.

IV SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS, FINANSAVIMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS, ATSKAITOMYBĖ, KONTROLĖ, KEITIMAS, PAPILDYMAS IR ATNAUJINIMAS

32. Veiksmų planui įgyvendinti sudaromas Veiksmų plano įgyvendinimo 2023–2025 metų priemonių planas (priedas), kuriame numatomos korupcijos prevencijos priemonės, jų įgyvendinimo terminai, atsakingi vykdytojai, laukiami rezultatai, įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

33. Už konkrečios Veiksmų plano priemonės įgyvendinimą pagal kompetenciją atsako priemonių plane nurodyti vykdytojai.

34. Veiksmų plano uždavinių, priemonių įgyvendinimo vertinimą, stebėseną, koordinavimą ir Veiksmų plano įgyvendinimo kontrolę vykdo Savivaldybės tarybos sudaryta Antikorupcijos komisija šios komisijos nuostatuose ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka. Išvadas dėl Veiksmų plano ir jo priemonių įgyvendinimo Savivaldybės tarybai teikia Antikorupcijos komisija.

35. Veiksmų plano įgyvendinimo priemonių vykdytojai pasibaigus metams, ne vėliau kaip iki sausio 20 d., pateikia Savivaldybės administracijos darbuotojui, atsakingam už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą, apibendrintą informaciją apie jiems priskirtų Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo eigą, pasiektus rezultatus.

36. Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas asmuo apibendrina iš vykdytojų gautą informaciją apie priemonių įgyvendinimą, pasiektus rezultatus ir susistemintus duomenis pateikia Savivaldybės Antikorupcijos komisijai. Informacija skelbiama Savivaldybės interneto svetainėje.

37. Įgyvendinant Korupcijos prevencijos Veiksmų planų priemones, būtina nuolatinė prevencinė kontrolė. Savivaldybės institucijų, įmonių ir įstaigų vadovai turi kontroliuoti, kaip tarnautojai ir darbuotojai laikosi kovos su korupcija principų, kokių imasi veiksmų antikorupcinėms priemonėms įgyvendinti.

38. Veiksmų plano veiksmingumo stebėseną, korupcijos rizikos valdymo vertinimą Savivaldybėje atlieka Savivaldybės Centralizuota vidaus audito tarnyba.

39. Veiksmų plano įgyvendinimo priemonių vykdytojai, atsižvelgdami į kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtaką Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, teikia Savivaldybės Antikorupcijos komisijai motyvuotus pasiūlymus dėl įgyvendinamų Veiksmų plano priemonių koregavimo ar pakeitimo efektyvesnėmis, detalizuodami jų tikslus, vykdymo procesą ir vertinimo kriterijus.

40. Savivaldybės įstaigos, Savivaldybės valdomos įmonės, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys iki einamųjų metų III ketvirčio pabaigos gali teikti pasiūlymus dėl Veiksmų plano nuostatų, tikslų ir uždavinių atnaujinimo, priemonių keitimo ar (ir) pildymo. Pasiūlymai skelbiami Savivaldybės interneto svetainės www.neringa.lt skiltyje „Korupcijos prevencija“.

41. Atsižvelgus į Veiksmų plano įgyvendinimo ataskaitą ar sociologinių tyrimų rezultatus, kitą reikšmingą informaciją, Veiksmų planas ir jo įgyvendinimo priemonės gali būti atnaujinami, tačiau ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki Veiksmų plano įgyvendinimo pabaigos.

42. Veiksmų plano įgyvendinimas finansuojamas iš patvirtintų bendrųjų Savivaldybės biudžeto asignavimų ir kitų finansavimo šaltinių.

43. Prireikus atskiroms korupcijos prevencijos priemonėms įgyvendinti gali būti numatytas papildomas finansavimas.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

44. Su Veiksmų planu supažindinami visi Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai, darbuotojai per dokumentų valdymo sistemą „Kontora“. Už kitose Savivaldybės įmonėse ir įstaigose dirbančių ir einančių pareigas asmenų tinkamą informavimą yra atsakingi tų įmonių ir įstaigų vadovai.

45. Veiksmų planas skelbiamas Teisės aktų registre ir Savivaldybės interneto svetainės www.neringa.lt skiltyje „Korupcijos prevencija“.

46. Veiksmų planas keičiamas, naikinamas ar stabdomas jo galiojimas Neringos savivaldybės tarybos sprendimu.
